

UN MES A HONDURES

MAI NO VAIG PENSAR QUE PODIA SER COOPERANT, AIXÍ, DE COP I VOLTA...

El mes de juny de l'any passat, se'ns presentà l'oportunitat d'anar de cooperants voluntaris a Hondures. No ho pensàrem ni un minut. Ho acceptàrem sense parpellejar. Es tractava d'un projecte de salut maternoinfantil a la província de Santa Bárbara, a Hondures.

De Palma partírem Joan Plovins, metge de família, i jo, *due*, tots dos de Metges del Món (MdM). Sortírem dia 29 d'octubre amb una maleta, amb l'avitualment just per a un mes, i una tona d'il·lusió al nostre cos.

Després d'un viatge interminable de 22 hores entre escales, avió i cotxe, arribàrem a San Pedro Sula. L'endemà sortíem cap a Santa Bárbara per una carretera plena de clots increïbles, però amb un paisatge meravellós: tot verd, net, lluent, transparent, amb molts de rierols i rius amb aigües torrencials. No en va era època de pluges.

Dues hores després arribàrem a la nostra destinació final. Deixàrem l'equipatge a l'oficina i ens dirigírem a l'Hospital Regional Integrado, on ens esperava el subdirector, el Dr. Jorge Peraza, que ens mostrà l'hospital, ens presentà la seva gent, poguérem veure el tipus d'atenció que es dona, etc.

L'hospital és antiquat, construït fa 50 anys i amb poques millores de llavors ençà. Tot està molt net, amb olor de lleixiu, però com que és vell, presenta un aspecte molt deixat. Té 62 llits, la majoria sense llençols ni mantes, així que cadascú porta les seves de casa. Els malalts estan molt ben atesos per un personal molt preparat. Aprofiten el poquet que tenen per cuidar-los tan bé com poden.

Altres serveis de què disposa l'hospital són: raigs, laboratori, quiròfan i urgències. Però també són molt precaris, antics. Falta molt de material modern que agiliti el diagnòstic i el tractament de les malalties més comunes.

A més, disposen d'una "brigada mèdica" que es desplaça a aquelles comunitats de la província, els habitants de la qual no poden acudir a l'hospital perquè viuen a una gran distància, perquè els camins són intransitables o, simplement, perquè són extremadament pobres i no disposen de cap mitjà de transport.

La brigada la formen 1 metge, 2 auxiliars d'infermeria, 1 educador de salut i 1 xofer. La seva feina és sobretot d'atenció primària, i si algun cas necessita hospitalització, es trasllada el pacient en la furgoneta de la brigada mèdica.

En aquestes comunitats viuen entre 300 i 400 persones, en un centenar de cases disperses i amb un centre comú on s'alcen l'escola, l'església i una sala per a les consultes. La "brigada mèdica" es creà gràcies a un projecte del País Basc (Osalde), que acaba el gener de 2009. Com que el Departamento Nacional de Salud no es pot fer càrrec de la brigada per falta de mitjans econòmics, desapareixerà.

A la nostra arribada, ens unírem a la brigada mèdica i visitàrem distintes comunitats: Tontolo, San Manuel, Candelaria, Nuevo Cilolac, Cerro Alto... A totes férem la visita d'atenció primària i educació per a la salut a les embarassades.

Un dia al mes, l'equip mèdic realitza la visita. Només hi acudeixen les dones amb els nins, a la consulta, els homes no hi van tret que estiguin molt malalts. Ells han d'anar al camp a treballar de sol a sol. Aquesta és una zona cafetera i en aquest moment és temporada de collita. A la recol·lecció li diuen *cortar café* i hi va tota la família, fins i tot els nins petits no van a l'escola per poder-hi anar, ja que són gent paupèrrima i no tenen cap altre mitjà de vida.

Fotos: © Elena Cárdenas, Joan Plovins / Metges del Món

DURES

A les comunitats molt allunyades dels centres urbans també s'administren tractaments i s'instal·la una consulta d'urgència: es posen sèrums, vacunes, tractaments de xoc, se'ls dóna medicació oral..., perquè portem una farmàcia ambulat.

Alguns dies ens quedem a l'hospital; Joan Plovins s'ocupa del servei d'urgències i jo recorro les sales de maternitat i pediatria. Em vaig reunir amb el ginecòleg de l'hospital i li vaig explicar quina és la meua funció a MdM, i si volia que recalqués algun tema d'educació de les embarassades. Vaig fer el mateix amb el pediatra, qui m'aconsellà que insistís a les mares sobre la importància de l'alimentació equilibrada i del tractament de les aigües, ja que hi ha moltes diarrees.

A Hondures el problema de l'aigua és summament greu. Molts dels trastorns gastrointestinals de la població provenen de la falta d'higiene amb l'aigua. Beuen, renten les verdures, les fruites, els atuells, tot, amb l'aigua sense tractar; així, les malalties són constants, sobretot en nins, gent gran, malalts crònics i persones amb les defenses baixes. Com que l'aigua de l'aixeta no és aigua tractada, s'ha de clorar o bullir-la primer.

Un altre problema és la bugada. Ningú no té rentadora i tothom renta a mà. Com que sovint es talla l'aigua, la gent s'acostuma a omplir la pica i a anar agafant l'aigua a mesura que en necessita. Però com que és aigua sense tractar, quan hi ha dengue el mosquit posa els ous a l'aigua, on es formen les larves i es desenvolupa el mosquit que acaba picant les famílies. Per evitar-ho, ha de tractar-se l'aigua amb Abate, un larvicida que impedeix el desenvolupament dels vectors de malalties que afecten l'ésser humà, com la malària o el dengue.

La segona quinzena de novembre la dedicarem a impartir un taller d'Educació per a la Salut a diversos grups de comares i de col·laboradors voluntaris de salut. Aquestes comares, que ja fa molts anys que exerceixen la seva professió, en feia catorze que no assistien a un curs de reciclatge. Així doncs, les formarem perquè detectessin situacions de perill en les embarassades i les trametessin a l'hospital. Els lliurarem material educatiu tècnic i d'escriptori, i un maletí d'atenció al part.

Mentrestant, als col·laboradors voluntaris els ensenyarem a detectar millor situacions de perill en els nins (diarrea i pneumònia), per derivar-los al centre de salut més proper. També els donarem material per fer controls als nins (pes, talla, vacunes, etc.). Tot el material que entregarem fou finançat pel Govern de les Illes Balears.

Si em demanen què és el que més m'ha agradat d'aquesta terra, diré que la seva gent. Sobretot la bondat i la senzillesa de les dones i homes que hem anat a formar perquè prestin un millor servei a la seva comunitat. Són gent voluntària, de totes les edats, molts, analfabets. Tots meravellosos. Ocupen el temps lliure a ajudar el seus veïns, a educar-los en temes de salut. Tot això a canvi de res... Ells són els veritables cooperants. Amb el poquet que tenen, fan bé la seva feina i ajuden molt!

He après moltes coses d'ells. Me n'alegro, d'haver vingut. Me n'alegro, d'haver-los conegut... Per això, un trosset del meu cor es quedarà aquí amb ells.

Elena Cárdenas, infermera voluntària de Metges del Món
Joan Plovins, metge voluntari de Metges del Món
Hondures, novembre 2008